

7.5.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö, kirjaamo
kirjaamo@minedu.fi
anna.kankaanpaa@minedu.fi

Viite OKM/15/010/2018, 17.4.2018, Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö asetuksesta ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun asetuksen muuttamisesta

HYRIA KOULUTUS OY:N LAUSUNTO

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa ministeriön luonnoksesta asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun asetuksen (682/2017) muuttamisesta. Hyria koulutus Oy kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa.

Opiskelijapalautteiden kysymykset

Asetusluonnoksessa on mainittu yhteensä vain 16 kysymystä, joista 4 aloittaneiden kyselyssä ja 12 suorittaneiden kyselyssä. ARVO-järjestelmän kysymyksissä on kysymyksiä yhteensä 47 kappaletta, joista 19 aloituskyselyssä ja 28 päättökyselyssä. Näiden lisäksi vielä koulutuksen järjestäjällä on mahdollista lisätä järjestelmään omia kysymyksiään. Opiskelijoilla on vuoden aikana vastattavanaan paljon muitakin kyselyitä. Kokemuksemme mukaan, mitä lyhyempi kysely on, sitä todennäköisempää on saada opiskelija vastaamaan kyselyyn. Lyhyemmissä kyselyissä myös vastausten laatu on yleensä parempi. Esitämme, että kysymysten määrää edelleen vähennetään ja rahoitukseen vaikuttamattomien kysymysten käyttäminen jätetään koulutuksen järjestäjän omaan harkintaan.

Suuri osa kysymyksistä on selkeästi suunnattu nuorille yhteishaun kautta tuleville opiskelijoille, eivätkä sovellu hyvin aikuisten, jo työelämässä olevien opiskelijoiden vastattavaksi. Esimerkiksi rahoitukseen vaikuttava kysymys ”Olen tyytyväinen minulle tarjottuihin mahdollisuuksiin opiskella työpaikalla” sopii huonosti oppisopimuksella pääasiassa työpaikalla opiskelevan aikuisen työntekijän maailmaan. Opiskelija voi ihmetellä, miksi oppilaitos kysyy hänen työpaikkansa sisäisistä koulutuksista koskevista linjauksista ja käytännöistä.

Kysymys ”Työtehtävät, joissa suoritin näyttöni, olivat aitoja” on muotoiltu huonosti ja erityisesti sanan ”aito” tulkinta voi olla ongelmallista. Kun vastaajana on oppisopimuksella opiskeleva, työssä oleva aikuinen, joka suorittaa näyttönsä omassa päivittäisessä työssään, vastaaja ihmettelee, miten hänen tavallinen, jokapäiväinen työnsä voisi olla ei-aitoa, keksittyä. Lisäksi, voidaanko aidoilla työtehtävillä tarkoittaa myös oppilaitoksessa suoritettuja näyttöjä, missä näyttö annetaan perustellusta syystä esimerkiksi oppilaitoksen ravintolassa, autokorjaamossa tai kauneushoitolassa. Näissä asiakkaat ja työtehtävät ovat aivan yhtä aitoja kuin ”normaaleilla” työpaikoilla.

Puolestaan niistä kysymyksistä, jotka eivät ole vaikuttavuusrahoituksen perusteena, työssä olevalle opiskelijalle ongelmallinen on esimerkiksi ”Olen kokenut tai havainnut

7.5.2018

kiusaamista oppilaitoksessa tai työpaikalla, jossa opiskelen”. Opiskelija syystäkin ihmettelee, miksi hänen työpaikallaan tapahtuva mahdollinen kiusaaminen kiinnostaa tai edes kuuluu oppilaitokselle.

On tärkeää, että erityisesti rahoitukseen vaikuttavat kysymykset mittaavat vain asioita, joihin oppilaitos voi vaikuttaa omilla toimillaan. Esimerkiksi aloituskyselyn kysymyksessä ”Sain vaikuttaa tutkinnon osien valintaan” ei huomioida tutkinto- ja osatutkintotavoitteista vos-työvoimakoulutusta, jossa tarjottavat tutkinnon osat voidaan määritellä jo ELY:n, TE-toimiston ja koulutuksen järjestäjän välisissä vos-työvoimakoulutusta koskevissa neuvotteluissa ja niihin ei useimmiten yksittäisellä opiskelijalla ole vaikutusmahdollisuutta. Puolestaan päättökyselyn kysymys ”Uskon, että pystyn hyödyntämään koulutuksen aikana saamaani osaamista ja ammattitaitoa” voi olla nuorelle vastavalmistuneelle ongelmallinen, sillä työtä saadakseen nuori voi joutua hakeutumaan omasta opiskelualastaan täysin poikkeavalle alalle.

Kysymysten tulee olla muotoiltu siten, että myös opiskelijat, jotka eivät tunne ammatillisen koulutuksen termejä tai puhu sujuvaa suomea, ymmärtävät kysymykset samalla tavalla, yksiselitteisesti. Esimerkiksi aloituskyselyn kysymyksessä ”Pääsin aloittamaan opintoni sopivassa aikataulussa”, mitä tarkoitetaan ”sopivalla” aikataululla? Yksi opiskelija voi miettiä aikataulun sopivuutta itselleen kuukausissa, toinen päivissä.

Päättökyselyssä osa kysymyksistä koskee asioita, jotka ovat tulleet voimaan vasta reformilainsäädännön myötä vuoden 2018 alussa. Erityisesti rahoitukseen vaikuttavien kysymysten tulee kohdistua vain niihin opiskelijoihin, jotka ovat opiskelleet uuden lainsäädännön aikana.

Ratkaisuna esitämme, että niiden kysymysten osalta, jotka eivät vaikuta rahoitukseen, olisi koulutuksen järjestäjällä mahdollisuus valita kuinka monta ja mitä kysymyksiä koulutuksen järjestäjä haluaa käyttää. Pakollisiksi kysymyksiksi jäisivät siis vain rahoitukseen vaikuttavat, asetusluonnoksessa mainitut kysymykset.

Opiskelijapalautekyselyyn vastaaminen

Tähän mennessä ARVO-järjestelmästä saatujen tietojen mukaan järjestelmässä ei ole automatiikkaa vastaustunnusten muodostamiseen oikea-aikaisesti. Reformin mukaisesti opiskelijoiden yksilölliset opiskelun kestoajat yksilöllisine alkamis- ja päättymispäivineen tulevat merkittävästi lisääntymään. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että koulutuksen järjestäjä luo jokaiselle opiskelijalle oman vastaustunnuksen, erikseen ja yksilöllisesti. Tällaisena järjestelmällä on suuri työllistävä vaikutus ja se tulee lisäämään koulutuksen järjestäjän kustannuksia.

Järjestelmästä ei myöskään saa lähetettyä automaattisia muistutuksia niille, jotka eivät ole vastanneet kyselyyn. Tämä todennäköisesti tulee pienentämään vastausprosenttia tässä vaiheessa vielä ennakoimattomalla tavalla ja sitä myötä vaikuttamaan koulutuksen järjestäjän saamaan rahoitukseen.

Työvoimakoulutuksen opiskelijat ovat tähän asti vastanneet työvoimapalveluiden omaan OPAL-palautekyselyyn. Nyt osa työvoimakoulutuksesta toteutetaan OKM:n ammatillisen koulutuksen rahoituksella. Mielestämme tässä vaiheessa on tärkeää varmistaa, että ammatillisen koulutuksen rahoituksella tutkinto- tai osatutkintotavoitteisessa työvoimakoulutuksessa opiskelevat eivät joudu vastaamaan sekä ARVO- että OPAL-kyselyyn molempiin, vaan vain toiseen.

7.5.2018

Asetusluonnoksen 13 a § 3 momentissa edellytetään koulutuksen järjestäjän vahvistavan palautekyselyn kohteena olleiden ja kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden määrän Opetushallitukselle. Asetuksen perustelumuiotiossa tarkennetaan, että opiskelijoiden määrän tulee vastata KOSKI-järjestelmään ilmoitettuja tietoja. KOSKI-järjestelmän kehitys on tällä hetkellä siinä vaiheessa, että koulutuksen järjestäjä ei saa järjestelmästä raporttia, josta ilmenee koulutuksen järjestäjän ilmoittama opiskelijamäärä. Koulutuksen järjestäjä ei myöskään voi raportilla tarkistaa, ovatko kaikki tiedot siirtyneet oppilaitoksen järjestelmästä KOSKI-järjestelmään. Mielestämme tällä hetkellä KOSKI-järjestelmä ei toimi niin, että koulutuksen järjestäjä voisi ennakoida saamaansa rahoitusta järjestelmästä saatavien tietojen perusteella.

Edellä mainituista syistä palautekyselyiden toteuttaminen on tässä vaiheessa haasteellista ja kallista, ja palautekyselyiden tulosten perusteella määräytyvän vaikuttavuusrahoituksen ennakointi vaikeaa. Ehdotamme, että opiskelijapalautteiden käyttöönottoa vaikuttavuusrahoituksen perusteena lykätään vuodella. Ensimmäisenä käyttövuonna, ajalla 1.7.2018–30.6.2019, tehtävien kyselyiden perusteella järjestelmän toiminta kehitetään riittävälle tasolle, jotta kyselyt voidaan ottaa käyttöön rahoituksen perusteena 1.7.2019 alkaen.

Tänä kehitysaikana tulee järjestelmän automaatiota lisätä. Kyselyn toteuttamisen tulee digitalisoitua siten, että kyselyn käytännön toteuttaminen voidaan integroida koulutuksen järjestäjien käytössä oleviin järjestelmiin ja että esim. manuaalista tunnusten luomista ei tarvitse tehdä. Ehdotamme myös, että tutkitaan mahdollisuutta automatisoida opiskelijapalautteiden kerääminen esim. Opintopolku-järjestelmän kautta. Jokaisen opiskelijan oma, yksilöllinen oppijanumero, joka kulkee opiskelijan mukana lapsuudesta lähtien, vähentää virheriskiä tietojen siirroissa.

Muutaman vuoden kuluttua myös työelämäpalaute tulee vaikuttamaan koulutuksen järjestäjän saamaan vaikuttavuusrahoitukseen. Toivomme, että opiskelijapalautteiden ja työelämäpalauteiden käyttöönotto olisi ajallisesti lähempänä toisiaan.

Rahoituksen määräytyminen ja katkorjauskerroin

Nykyään korostetaan elinikäistä oppimista ja ennustetaan, että jokainen tulee opiskelemaan itselleen useamman ammatin elämänsä aikana. Olemassa oleva ammattitaito vanhenee ennennäkemättömän nopeasti. Tämän vuoksi aikuisten kouluttautuminen lisä- tai täydennyskoulutuksella sekä oppisopimuskoulutuksella lisääntyy. Moni on samassa työssä ennen opiskelua, opiskelun aikana ja opiskelun jälkeen. Työelämän tarpeisiin vastataan tutkintokoulutuksen lisäksi myös lyhyillä, tutkintoon johtamattomilla koulutuksilla.

Koemme yhdeksi vaikuttavuusrahoituksen määräytymisen epäkohdaksi sen, että työssä käyvillä/pysyvillä sekä koulutuksen jälkeen työllistyvillä on eri kertoimet. Tällä hetkellä työllistyvän kerroin on työssä pysyvän kerrointa korkeampi. Ehdotamme, että työllisen ja työllistyvän opiskelijan vaikuttavuusrahoituksen kertoimet olisivat saman suuruiset.

Asetusluonnoksen mukaan opiskelijapalautekyselyyn vastaavat opiskelijat, jotka ovat aloittaneet opiskelunsa ammatillisessa tutkintokoulutuksessa ja opiskelijat, jotka ovat suorittaneet ammatillisen tutkinnon tai ammatillisen tutkinnon osan tai osia. VALMA-koulutukseen osallistuvat sekä tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa opiskelleet eivät siis vastaa opiskelijapalautekyselyyn. Nämä koulutukset ovat kuitenkin merkittävä osa

7.5.2018

joidenkin koulutuksen järjestäjien toimintaa. Siksi mielestämme myös VALMA-koulutuksissa ja tutkintoon johtamattomissa koulutuksissa opiskelevien palaute tulee huomioida jollakin tavalla vaikuttavuusrahoituksessa.

Kannatamme vastausprosentin perustella lasketun katokorjauskertoimen käyttämistä, mutta esitetyssä mallissa vastausprosentilla on erittäin korkea painoarvo. Vaikka palautejärjestelmässä olisi käytössä henkilökohtaisesti kohdennetut automaattiset muistutukset kyselyyn vastaamattomille, on silti epätodennäköistä, että kyselyn vastausprosentti nousee 70–80 %:a korkeammalle tasolle.

Ehdotamme, että 80 % ja sitä suuremmalla vastausaktiivisuudella koulutuksen järjestäjä saisi täysimääräisen katokorjauskertoimen. Tällöin katokorjaus määriteltäisiin siten, että kun vastausosuus on suurempi kuin 0,80, niin silloin tehdään täysimääräinen katokorjaus. Tällöin ei tarpeettomasti rangaista oppilaitoksia siitä, että heidän vastausprosenttinsa on hyvä, mutta kaikkia opiskelijoita ei koskaan saada tavoitettua vastaamaan. Katokorjauksen jatkuvuus taattaisiin sillä, että vastausosuuksilla 0 ... 0,8 katokorjaus on

$$\text{katokorjaus} = -\frac{5}{8}v^2 + \frac{13}{16}v + 1,$$

missä v on vastausosuus. Tällöin säilytetään 25 % lisäpisteiden osuus silloin, kun vastausosuus on 0,5.

Hyvinkäällä 7.5.2018

HYRIA KOULUTUS OY

Pekka Vaitinen
toimitusjohtajaTuula Kortelainen
rehtori